

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (deveti senat)

z dne 12. septembra 2024*

„Predhodno odločanje – Azilna politika in politika priseljevanja – Listina o temeljnih pravicah Evropske unije – Področje uporabe – Členi 1, 4 in 7 – Direktiva 2011/95/EU – Področje uporabe – Člena 2 in 3 – Nacionalna zaščita iz humanitarnih razlogov – Direktiva 2008/115/ES – Člen 14 – Nezmožnost izvršitve odstranitve – Potrdilo – Pravice nezakonito prebivajočega državljana tretje države v primeru odloga odstranitve – Direktiva 2013/33/EU – Področje uporabe – Materialni pogoji za sprejem“

V zadevi C-352/23 [Changu]ⁱ,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki ga je vložilo Administrativen sad Sofia-grad (upravno sodišče mesta Sofija, Bolgarija) z odločbo z dne 29. maja 2023, ki je na Sodišče prispela 7. junija 2023, v postopku

LF

proti

Zamestnik-predsedatel na Darzhavna agentsia za bezhantsite,

SODIŠČE (deveti senat),

v sestavi O. Spineanu-Matei, predsednica senata, C. Lycourgos (poročevalec), predsednik četrtega senata v funkciji sodnika devetega senata, in S. Rodin, sodnik,

generalni pravobranilec: J. Richard de la Tour,

sodni tajnik: A. Calot Escobar,

na podlagi pisnega postopka,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za LF V.B. Ilareva, in K. Stoyanov, advokati,
- za Evropsko komisijo A. Azéma, J. Hottiaux, A. Katsimerou in E. Rousseva, agentke,

* Jezik postopka: bolgarščina.

ⁱ Ime te zadeve je izmišljeno. Ne ustreza resničnemu imenu nobene od strank v postopku.

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalnega pravobranilca, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 1, 4 in 7 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), člena 2(h) in člena 3 Direktive 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite (UL 2011, L 337, str. 9), ter člena 14(2) Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav (UL 2008, L 348, str. 98).
- 2 Ta predlog je bil vložen v okviru spora med LF in Darzhavna agentsia za bezhantsite (nacionalna agencija za begunce, Bolgarija) (v nadaljevanju: DAB) zaradi odločbe, s katero mu je bilo zavrnjeno priznanje statusa begunca in „humanitarnega statusa“.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 2008/115

- 3 V uvodni izjavi 12 Direktive 2008/115 je navedeno:

„Obravnavati bi bilo treba položaj državljanov tretjih držav, ki prebivajo nezakonito, ampak njihova odstranitev še ni mogoča. Osnovne pogoje za njihovo bivanje bi bilo treba določiti v skladu z nacionalno zakonodajo. Da bi lahko dokazale poseben položaj v primeru upravnih kontrol ali preverjanj, bi morale te osebe prejeti pisno potrdilo o svojem položaju. Države članice bi morale imeti veliko svobode pri odločanju glede oblike in obrazca pisnega potrdila, ki bi ga lahko vključile tudi v odločbe v zvezi z vrnitvijo, sprejete s skladu s to direktivo.“
- 4 Člen 2(2) te direktive določa:

„Države članice se lahko odločijo, da te direktive ne uporabljajo za državljane tretjih držav, ki:

 - a) jim je bil zavrnjen vstop v skladu s členom 13 [Uredbe (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah) (UL 2006, L 105, str. 1)] ali ki so jih pristojni organi prijeli ali prestregli pri nezakonitem prestopu kopenske, morske ali zračne zunanje meje države članice in po tem niso pridobili dovoljenja ali pravice do prebivanja v tej državi članici;

b) se morajo v skladu z nacionalno zakonodajo vrniti zaradi kazenske sankcije ali zaradi posledice kazenske sankcije ali pa so v postopku izročitve.“

5 Člen 6(4) navedene direktive določa:

„Države članice se lahko kadar koli odločijo za izdajo nevezanega dovoljenja za prebivanje ali drugega dovoljenja, ki iz sočutja, humanitarnih razlogov ali drugih razlogov zagotavlja pravico do prebivanja državljanu tretje države, ki nezakonito prebiva na njihovem ozemlju. V tem primeru se odločba o vrnitvi ne izda. Če je bila odločba o vrnitvi že izdana, se prekliče ali začasno razveljavi za čas trajanja veljavnosti dovoljenja za prebivanje ali drugega dovoljenja, ki daje pravico do prebivanja.“

6 Člen 8(1) in (2) te direktive določa:

„1. Države članice sprejmejo vse potrebne ukrepe za izvršitev odločbe o vrnitvi, če v skladu s členom 7(4) ni bilo odobreno obdobje za prostovoljni odhod ali če obveznost vrnitve ni bila izpolnjena v obdobju za prostovoljni odhod, odobrenem v skladu s členom 7.

2. Če je država članica v skladu s členom 7 odobrila obdobje za prostovoljni odhod, je mogoče odločbo o vrnitvi izvršiti le po izteku obdobja, razen če se v tem obdobju pojavi nevarnost oziroma ogrožanje iz člena 7(4).“

7 Člen 9(1) in (2) Direktive 2008/115 določa:

„1. Države članice odložijo odstranitev:

a) če bi odstranitev kršila načelo nevračanja, ali

b) toliko časa, za kolikor se v skladu s členom 13(2) zagotovi suspenzivni učinek.

2. Države članice lahko ob upoštevanju posebnih okoliščin posameznega primera odložijo odstranitev za ustrezno obdobje. Pri tem upoštevajo zlasti:

a) fizično ali duševno stanje državljana tretje države;

b) tehnične razloge, kot je pomanjkanje prevoznih zmogljivosti, ali neizvedljivost odstranitve zaradi pomanjkanja identifikacijskih podatkov.

[...]“

8 Člen 14 te direktive določa:

„1. Razen v primerih iz členov 16 in 17, države članice zagotovijo, da se za državljane tretjih držav v obdobju za prostovoljni odhod, odobrenem v skladu s členom 7, in v obdobjih, za katera je bila odstranitev odložena v skladu s členom 9, po možnosti upoštevajo naslednja načela:

a) ohrani se enotnost družine z družinskimi člani, prisotnimi na njihovem ozemlju;

b) Zagotovi se nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje;

c) mladoletnikom se zagotovi dostop do osnovnega izobraževalnega sistema ob upoštevanju dolžine prebivanja;

d) upoštevajo se posebne potrebe ranljivih oseb.

2. Države članice v skladu z nacionalno zakonodajo osebam iz odstavka 1 izročijo pisno potrdilo, da je bilo obdobje za prostovoljni odhod podaljšano v skladu s členom 7(2) ali da se odločba o vrnitvi začasno ne izvrši.“

Direktiva 2011/95

9 V uvodnih izjavah 14 in 15 Direktive 2011/95 je navedeno:

„(14) Države članice bi morale imeti možnost uvesti ali ohraniti določbe, ugodnejše od standardov iz te direktive, za državljane tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki državo članico prosijo za mednarodno zaščito, kadar takšna prošnja temelji na tem, da je oseba bodisi begunec v smislu člena 1(A) Ženevske konvencije [z dne 28. julija 1951 o statusu beguncev, kakor je bila dopolnjena z Newyorškim protokolom z dne 31. januarja 1967] ali oseba, upravičena do subsidiarne zaščite.

(15) Državljanji tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki jim je dovoljeno ostati na ozemljih držav članic iz razlogov, ki ne izhajajo iz potrebe po mednarodni zaščiti, temveč iz razlogov, ki izhajajo iz diskrecijske odločitve, ki temelji na razlogih sočutja ali humanitarnosti, ne sodijo na področje uporabe te direktive.“

10 Člen 2(h) te direktive za njene namene pojem „prošnja za mednarodno zaščito“ za namene te direktive opredeljuje kot „prošnjo državljana tretje države ali osebe brez državljanstva za zaščito s strani države članice, ki se lahko razume kot prošnja[a] za status begunca ali subsidiarne zaščite in ki ne zahteva izrecno druge vrste zaščite izven področja uporabe te direktive, za katero se lahko zaprosi posebej“.

11 Člen 3 navedene direktive določa:

„Države članice lahko uvedejo ali ohranijo ugodnejše standarde za opredelitev osebe kot begunca ali osebe, upravičene do subsidiarne zaščite, in za opredelitev vsebine mednarodne zaščite, v kolikor so ti standardi združljivi s to direktivo.“

Direktiva 2013/32/EU

12 Člen 2 Direktive 2013/32/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o skupnih postopkih za priznanje ali odvzem mednarodne zaščite (UL 2013, L 180, str. 60) določa:

„V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

[...]

(f) ‚organ za presojo‘ pomeni kateri koli parasodni ali upravni organ v državi članici, ki je odgovoren za obravnavanje prošenj za mednarodno zaščito in je pristojen izdajati odločbe na prvi stopnji v takih primerih;

[...]

(q) ‚naknadna prošnja‘ pomeni nadaljnjo prošnjo za mednarodno zaščito, podano po izdaji dokončne odločbe v zvezi s predhodno prošnjo, vključno s primeri, ko je prosilec prošnjo izrecno umaknil, in primeri, ko je organ za presojo prošnjo zavrnil po njenem implicitnem umiku v skladu s členom 28(1).“

13 Člen 9(1) te direktive določa:

„Prosilcem se dovoli ostati v državi članici izključno zaradi postopka, dokler organ za presojo ne izda odločbe v postopku na prvi stopnji iz poglavja III. Ta pravica ostati ne pomeni upravičenosti do dovoljenja za prebivanje.“

14 Člen 41(1) te direktive določa:

„Države članice lahko predvidijo izjemo glede pravice ostati na njihovem ozemlju, kadar oseba:

- a) vloži prvo naknadno prošnjo, katere obravnavanje se v skladu s členom 40(5) ne nadaljuje, samo zato da bi odločila ali onemogočila izvršitev odločbe, na podlagi katere bi morala biti ta oseba odstranjena, ali
- b) po izdaji dokončnega sklepa o nedopustnosti prve naknadne prošnje v skladu s členom 40(5) ali dokončne odločbe o zavrnitvi te prošnje kot neutemeljene poda drugo naknadno prošnjo v isti državi članici.

Države članice lahko predvidijo takšno izjemo le, kadar organ za presojo meni, da odločba o vrnitvi ne bo povzročila neposrednega ali posrednega vračanja, s katerim bi bile kršene mednarodne obveznosti in obveznosti Unije te države članice.“

15 Člen 46(5) in (6) navedene direktive določa:

„5. Brez poseganja v odstavek 6 države članice prosilcem dovolijo, da ostanejo na njihovem ozemlju do izteka roka, v katerem lahko uveljavljajo svojo pravico do učinkovitega pravnega sredstva in, če so tako pravico v tem roku uveljavljali, pa do zaključka postopka s pravnim sredstvom.

6. V primeru odločbe:

- a) o očitni neutemeljenosti prošnje v skladu s členom 32(2) ali odločbe o neutemeljenosti prošnje po obravnavi v skladu s členom 31(8), razen v primerih, ko te odločbe temeljijo na okoliščinah iz člena 31(8)(h);

[...]

sodišče na podlagi prošnje prosilca ali na lastno pobudo odloči o pravici prosilca, da ostane na ozemlju države članice, če zaradi take odločitve prosilcu preneha pravica ostati v državi članici, in kadar v takih primerih v nacionalnem pravu ni predvidena pravica ostati v državi članici do zaključka postopka s pravnim sredstvom.“

Direktiva 2013/33

- 16 Člen 20(1) in (5) Direktive 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito (UL 2013, L 180, str. 96) določa:

„1. Države članice lahko omejijo ali v izjemnih in ustrezno utemeljenih primerih ukinejo materialne pogoje za sprejem, kadar prosilec:

[...]

c) je vložil naknadno prošnjo, kot je opredeljena v členu 2, točka (q), Direktive [2013/32].

[...]

5. Odločitve o omejitvi ali ukinitvi materialnih pogojev za sprejem ali sankcijah iz odstavkov 1, 2, 3 in 4 tega člena, se sprejmejo posamično, objektivno in nepristransko ter se navedejo razlogi. Odločitve temeljijo na posebnem položaju zadevne osebe, zlasti v zvezi z osebami iz člena 21, ob upoštevanju načela sorazmernosti. V vseh okoliščinah države članice zagotovijo dostop do zdravstvenega varstva v skladu s členom 19 ter vsem prosilcem zagotovijo tudi dostojen življenjski standard.

[...]“

Bolgarsko pravo

ZUB

- 17 Člen 8(1) Zakon za ubezhichteto i bezhantsite (zakon o azilu in beguncih, v nadaljevanju: ZUB) določa:

„Status begunca v Republiki Bolgariji se prizna tujcu, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem zaradi rase, verske, nacionalne pripadnosti, političnega prepričanja ali pripadnosti določeni družbeni skupini nahaja izven izvorne države in iz teh razlogov ne more ali noče izkoristiti zaščite te države ali se vanjo vrniti.“

- 18 Člen 9 tega zakona določa:

„1. Humanitarni status se prizna tujcu, ki ne izpolnjuje pogojev za priznanje statusa begunca in ne more ali noče pridobiti zaščite v svoji izvorni državi, ker je lahko izpostavljen utemeljenemu tveganju resne škode, kot so:

1. smrtna kazen ali usmrtitev; ali

2. mučenje, nečloveško ali poniževalno ravnanje ali kazen, ali

3. resne grožnje življenju ali osebnosti civilista zaradi vsesplošnega nasilja v situacijah mednarodnega ali notranjega oboroženega spopada.

[...]

8. Humanitarni status se lahko prizna tudi iz drugih humanitarnih razlogov in iz razlogov, navedenih v sklepih izvršnega odbora Urada visokega komisarja Združenih narodov za begunce.“

ZChRB

- 19 Člen 44b Zakon za chuzhdentsite v Republika Balgaria (zakon o tujcih v Republiki Bolgariji, v nadaljevanju: ZChRB) določa:

„1. Kadar izgon ali takojšnja vrnitev tujega državljana nista mogoča ali če je treba izvršitev teh ukrepov odložiti iz pravnih ali tehničnih razlogov, organ, ki je sprejel prisilni upravni ukrep, odloži njegovo izvršitev, dokler niso odpravljene ovire za njegovo izvršitev.

2. Kadar izgon ali vrnitev tujega državljana po izteku obdobja začasne zaščite, določenega v [ZUB], nista mogoča ali če je treba izvršitev teh ukrepov odložiti iz zdravstvenih ali humanitarnih razlogov, organ, ki je sprejel prisilni upravni ukrep, odloži njegovo izvršitev, dokler niso odpravljene ovire za njegovo izvršitev.“

- 20 V skladu z odstavkom 1, točka 16, dopolnilnih določb k ZChRB so podani „humanitarni razlogi“, če bi zavrnitev vstopa ali odhod tujega državljana z ozemlja Republike Bolgarije povzročila resno tveganje za njegovo zdravje ali njegovo življenje, zaradi objektivnih okoliščin ali integritete njegove družine ali kadar je v največjo korist družine ali otroka, da se ga sprejme oziroma da ostane na ozemlju države.

Spor o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

- 21 LF je polnoleten državljan tretje države, ki v Bolgariji prebiva od leta 1996. Neuspešno je vložil več prošenj za mednarodno zaščito, zoper njega pa je bilo izdanih več odločb o vrnitvi, ki niso bile nikoli izvršene.
- 22 LF je 13. aprila 2021 vložil enajsto prošnjo za mednarodno zaščito, v kateri je med drugim trdil, da je velik del svojega življenja preživel v Bolgariji in da zaradi pravne praznine v zvezi z njegovim prebivanjem v tej državi članici ni imel dostopa niti do zdravstvenega zavarovanja niti do zdravstvenega nadzora. Navedel je tudi, da mu je njegovo poslabšano zdravstveno stanje onemogočalo, da bi normalno potoval, in da bi lahko dolgotrajna potovanja ogrozila njegovo življenje.
- 23 DAB, organ za presojo v Bolgariji je z odločbo z dne 29. aprila 2021 zavrnil prošnjo LF. Odločil je, da je treba vrnitev zadevne osebe v izvirno državo zagotoviti prek nacionalnega organa, pristojnega za vračanje, ali Mednarodne organizacije za migracije.
- 24 Ta odločba je bila razveljavljena s sodbom z dne 25. novembra 2021, ki je postala pravnomočna, na eni strani, ker se je LF skliceval na načelo nevračanja, ki naj bi se zanj uporabljalo glede na njegove trditve, da bi dolgotrajna potovanja ogrozila njegovo življenje, in na drugi strani, ker je kršitev takega načela razlog za priznanje humanitarnega statusa iz člena 9(1), točka 2, ZUB.
- 25 Po tej razveljavitvi je bila prošnja LF za mednarodno zaščito registrirana 30. decembra 2021. Slednji je izrazil željo, da bi bil nastanjen v sprejemnem centru DAB, saj si ni mogel zagotoviti nastanitve in hrane.

- 26 DAB je 10. avgusta 2022 sprejel sporno odločbo, s katero je bilo LF zavrnjeno priznanje statusa begunca in humanitarnega statusa.
- 27 Ta organ je menil, da razlogi, ki jih je navedel LF, na eni strani, ne upravičujejo obstoja utemeljenega strahu pred preganjanjem oziroma utemeljenega tveganja resne škode v smislu člena 8(1) in člena 9(1) ZUB, in na drugi strani, ne morejo biti razlog za pridobitev humanitarnega statusa iz razlogov v smislu člena 9(8) tega zakona. Poleg tega je ta organ navedel, da različne kazenske obsodbe, ki se nanašajo na LF, dokazujejo njegovo nevključitev v bolgarsko družbo in ponavljajoče se kaznivo ravnanje. Ta organ je nazadnje menil, da podaljšano prebivanje LF v Bolgariji in nezmožnost vrnitve v njegovo državo izvora ne pomenita razloga za zaščito na podlagi ZUB, temveč lahko upravičita le prošnjo za upravni status na podlagi ZChRB.
- 28 LF je zoper to odločbo vložil tožbo pri Administrativen sad Sofia-grad (upravno sodišče mesta Sofija, Bolgarija), ki je predložitveno sodišče.
- 29 To sodišče meni, prvič, da LF ne izpolnjuje pogojev za priznanje statusa begunca na podlagi člena 8(1) ZUB ali za priznanje humanitarnega statusa na podlagi člena 9(1) tega zakona. Vendar to sodišče ob upoštevanju znatnega trajanja prebivanja LF v Bolgariji, to je več kot 26 let, med katerim ni imel nobenega osebnega dokumenta in je bil pogosto prikrajšan za jamstva, potrebna za zagotovitev dostojnega življenjskega standarda, kar je v nasprotju s členom 14 Direktive 2008/115, meni, da je njegov položaj primerljiv s položajem, opisanim v sodbah z dne 19. marca 2019, Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218), Ibrahim in drugi (C-297/17, C-318/17, C-319/17 in C-438/17, EU:C:2019:219), ter sodbi Evropskega sodišča za človekove pravice z dne 21. januarja 2011, M. S. S. proti Belgiji in Grčiji (CE:ECHR:2011:0121JUD003069609).
- 30 Predložitveno sodišče zlasti navaja, da bolgarski organi niso izpolnili svoje obveznosti, ki izhaja iz člena 8 Direktive 2008/115, da izvršijo odstranitev LF v najkrajšem možnem času.
- 31 To sodišče se sprašuje, ali ob neobstoju določbe ZChRB, ki bi omogočala podelitev pravice do prebivanja LF iz humanitarnih razlogov, in ob neobstoju obveznosti držav članic, da tako določbo uvedejo na podlagi člena 6(4) Direktive 2008/115, okoliščina, da bolgarski organi niso priznali posebnega položaja LF, ob predpostavki, da pomeni kršitev členov 1, 4 in 7 Listine, spada med „nujne humanitarne razloge“, ki bi upravičevali razlago člena 9(8) ZUB v skladu z uvodno izjavo 15 in členom 2(h) Direktive 2011/95.
- 32 Če je odgovor pritrdilen, se to sodišče tudi sprašuje, ali bi bilo treba priznati subsidiarno zaščito v smislu Direktive 2011/95, na podlagi člena 9(8) ZUB ali pravico do prebivanja iz humanitarnih razlogov v smislu člena 6(4) Direktive 2008/115.
- 33 Na drugem mestu, predložitveno sodišče poudarja, da nobena določba ZChRB ne določa pravice LF, da se mu izda pisno potrdilo o njegovem položaju, v nasprotju s tem, kar je navedeno v uvodni izjavi 12 Direktive 2008/115 in tem, kar določa člen 14(2) te direktive.
- 34 V obravnavanem primeru sta bili z uporabo ZChRB in Direktive 2008/115 v primeru LF slednjemu naloženi le odločba o vrnitvi z dne 26. septembra 2005 in odločba z dne 9. avgusta 2017, ki nista bili izvršeni. Nič ne kaže na to, da bi bilo mogoče to neizvajanje pojasniti z ovirami za njihovo izvedbo oziroma iz zdravstvenih ali humanitarnih razlogov.

- 35 Po mnenju predložitvenega sodišča Direktiva 2008/115 ne določa posledic, ki izhajajo iz okoliščine, da bi bila z izvršitvijo odstranitve kršena pravica državljana tretje države do spoštovanja njegovega zasebnega življenja. Zato ob neobstoju nacionalne humanitarne določbe, sprejete v skladu s členom 6(4) te direktive, kršitev člena 14(2) navedene direktive, v povezavi z njeno uvodno izjavo 12, ne bi mogla povzročiti, da se državi članici naloži obveznost, da državljanu tretje države prizna pravico do prebivanja.
- 36 Na tretjem mestu, predložitveno sodišče meni, da le člen 9(8) ZUB ureja izdajo dovoljenja za prebivanje iz humanitarnih razlogov državljanu tretje države. Vendar ima to sodišče dvome glede razlage te določbe z vidika prava Unije, ker naj bi bolgarski zakonodajalec napačno menil, da je treba izdajo dovoljenja za prebivanje iz „humanitarnih razlogov“ urediti z ZUB, katerega glavni namen je prenos Direktive 2011/95 v bolgarsko pravo.
- 37 To sodišče namreč na eni strani meni, da čeprav je v bolgarskem pravu subsidiarna zaščita opredeljena z izrazom „humanitarni status“, se „humanitarni razlogi“ v smislu člena 9(8) ZUB ne zdijo upoštevni za presojo, ali je treba priznati subsidiarno zaščito, kot jo urejata člen 15 Direktive 2011/95 in člen 9(1) ZUB. Na drugi strani, v skladu z uvodno izjavo 12 in členom 2(h) te direktive naj bi bila izdaja dovoljenja za prebivanje iz takih humanitarnih razlogov izključena s področja uporabe te direktive.
- 38 Predložitveno sodišče meni, da položaj LF zahteva široko razlago edine možnosti, da se v nacionalnem pravu uporabi „humanitarna določba“, v skladu s temeljnimi pravicami iz členov 1, 4 in 7 Listine.
- 39 Če bi se člen 9(8) ZUB razlagalo tako, da ne spada na področje uporabe Direktive 2011/95, bi bilo mogoče pravni položaj LF presojati ne z vidika njegove morebitne vrnitve v izvirno državo, temveč z vidika njegovega položaja v Bolgariji, tudi ob upoštevanju trajanja njegovega prebivanja v tej državi članici in spoštovanja njegovih temeljnih pravic.
- 40 Predložitveno sodišče se zato sprašuje, ali kljub pridržku glede tega, da države članice sprejmejo ugodnejše standarde iz člena 3 Direktive 2011/95, člen 2(2)(h) te direktive omogoča, da se zaščita „iz nujnih humanitarnih razlogov“, ki ni povezana z naravo in razlogi navedene direktive, prizna državljanu tretje države, ki je, tako kot LF, v državi članici prebival več kot 26 let brez pisne potrditve svojega pravnega statusa in brez možnosti pridobitve dovoljenja za prebivanje „iz humanitarnih razlogov“.
- 41 To sodišče meni, da pravice do spoštovanja človekovega dostojanstva, življenja, integritete in zdravja, ki so določene v členih 1, 2, 3 in 35 Listine, ter prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, ki je določena v členu 4 te listine, nasprotujejo temu, da se v položaju, kakršen je ta v postopku v glavni stvari, nezakonito prebivajočega državljana tretje države, čigar odstranitev je bila dejansko odložena, prikraja za kritje njegovih osnovnih potreb, dokler se ne preuči njegovega pravnega sredstva.
- 42 V teh okoliščinah je Administrativen sad Sofia-grad (upravno sodišče mesta Sofija) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:
- „1. Ali je treba uvodno izjavo 15, člen 2(h) in člen 3 Direktive 2011/95 razlagati tako, da državi članici omogočajo, da uvede nacionalno ureditev za priznanje mednarodne zaščite iz družinskih ali humanitarnih razlogov, ki v skladu z uvodno izjavo 15 in členom 2(h) [te] direktive (druga oblika zaščite) ni povezana z logiko in duhom [te] direktive, ali pa mora biti

tudi v takem primeru možnost, ki je določena z nacionalnim pravom, da se prizna zaščita iz ‚humanitarnih razlogov‘ skladno s členom 3 [te] direktive, v skladu s standardi mednarodne zaščite?

2. Ali uvodna izjava 12 in člen 14(2) Direktive 2008/115 v povezavi s členoma 1 in 4 Listine državo članico zavezuje, da državljanom tretjih držav nujno izda pisno potrdilo, ki potrjuje, da ti prebivajo nezakonito, vendar jih še ni mogoče vrniti?
3. Ali je v nacionalnem pravnem okviru, katerega edina določba, ki ureja status državljana tretje države iz ‚humanitarnih razlogov‘, je vsebovana v členu 9(8) ZUB, razlaga te nacionalne določbe, ki ni povezana z naravo in razlogi Direktive 2011/95, združljiva z uvodno izjavo 15 ter členom 2(h) in členom 3 te direktive?
4. Ali je treba v skladu s členi 1, 4 in 7 Listine za namene uporabe Direktive 2011/95 preveriti, ali je dolgotrajno prebivanje državljana tretje države, ki v državi članici nima urejenega statusa, samostojen razlog za priznanje mednarodne zaščite na podlagi ‚prevladujočih humanitarnih razlogov‘?
5. Ali pozitivna obveznost države članice, da zagotovi spoštovanje členov 1 in 4 Listine, dopušča široko razlago nacionalnega ukrepa, in sicer člena 9(8) ZUB, ki presega logiko in standarde mednarodne zaščite iz Direktive 2011/95, in ali zahteva razlago, ki se nanaša izključno na spoštovanje absolutnih temeljnih pravic iz [teh] členov Listine?
6. Ali lahko to, da se državljanu tretje države, ki je v položaju tožeče stranke [v postopku v glavni stvari], ne prizna zaščita na podlagi člena 9(8) ZUB, pomeni, da država članica ne izpolnjuje obveznosti iz členov 1, 4 in 7 Listine?“

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo, tretje in peto vprašanje

- 43 Predložitveno sodišče s prvim, tretjim in petim vprašanjem, ki jih je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 2(h) Direktive 2011/95, v povezavi z uvodno izjavo 15 in členom 3 te direktive ter členoma 1 in 4 Listine, razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da država članica državljanu tretje države prizna pravico do prebivanja iz humanitarnih razlogov, ki nimajo nobene zveze z naravo, podlagami in cilji mednarodne zaščite, na katero se nanaša navedena direktiva.
- 44 Na prvem mestu je treba opozoriti, da lahko države članice v skladu s členom 3 Direktive 2011/95, v povezavi z njeno uvodno izjavo 14, sprejmejo ali ohranijo standarde, ki pomenijo olajšanje pogojev, pod katerimi se državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva prizna status begunca ali status subsidiarne zaščite, če so ti standardi združljivi s to direktivo. Zato taki standardi ne smejo posegati v splošno sistematiko ali cilje navedene direktive. Zlasti so prepovedani standardi, ki priznavajo status begunca ali status subsidiarne zaščite državljanom tretje države ali osebam brez državljanstva, ki so v položajih, ki nimajo nobene zveze z logiko mednarodne zaščite (glej v tem smislu sodbo z dne 9. novembra 2021, Bundesrepublik Deutschland (Ohranjanje enotnosti družine) (C-91/20, EU:C:2021:898, točki 39 in 40).

- 45 Tako je Sodišče v zvezi s členom 3 Direktive Sveta 2004/83/ES z dne 29. aprila 2004 o minimalnih standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da se jim prizna status begunca ali osebe, ki iz drugih razlogov potrebuje mednarodno zaščito, in o vsebini te zaščite (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 96), ki ima enako besedilo kot člen 3 Direktive 2011/95, že razsodilo, da ta določba nasprotuje temu, da država članica državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva prizna status begunca ali upravičenca do subsidiarne zaščite zaradi nečloveškega ali ponižujočega ravnanja v smislu člena 4 Listine na ozemlju te države članice, saj tak položaj ni povezan z logiko mednarodne zaščite (glej v tem smislu sodbo z dne 18. decembra 2014, M'Bodj, C-542/13, EU:C:2014:2452, točke 33, 43 in 44).
- 46 Zato priznanje pravice do prebivanja državljanu tretje države ne more temeljiti na določbah Direktive 2011/95, kadar je taka pravica do prebivanja utemeljena s položajem materialnega pomanjkanja, v katerem je ta državljan na ozemlju države članice gostiteljice, tudi če bi bil ta položaj tako resen, da bi ga bilo mogoče enačiti z nečloveškim ali ponižujočim ravnanjem v smislu člena 4 Listine.
- 47 Na drugem mestu pa je treba poudariti, da je v členu 2(h) Direktive 2011/95 „prošnja za mednarodno zaščito“ opredeljena kot prošnja državljana tretje države ali osebe brez državljanstva za zaščito s strani države članice, ki se lahko razume kot prošnja za status begunca ali status subsidiarne zaščite in ki ne zahteva izrecno druge vrste zaščite. To določbo je treba razlagati v povezavi z uvodno izjavo 15 te direktive, ki izrecno pojasni, da državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki jim je dovoljeno ostati na ozemljih držav članic iz razlogov, ki ne izhajajo iz potrebe po mednarodni zaščiti, temveč iz razlogov, ki izhajajo iz diskrecijske odločitve, ki temelji na razlogih sočutja ali humanitarnosti, ne sodijo na področje uporabe te direktive.
- 48 Iz tega sledi, da Direktiva 2011/95 ne glede na njen člen 3 državi članici ne preperečuje, da prizna nacionalno zaščito, ki vsebuje pravice, ki osebam, ki niso upravičene do statusa begunca ali niso upravičenci do subsidiarne zaščite, omogočajo prebivanje na njenem ozemlju, pri čemer se razume, da priznanje take zaščite ne spada na področje uporabe te direktive (glej v tem smislu sodbi z dne 9. novembra 2010, B in D, C-57/09 in C-101/09, EU:C:2010:661, točke od 116 do 118, in z dne 23. maja 2019, Bilali, C-720/17, EU:C:2019:448, točka 61). Država članica lahko tako zgolj na podlagi nacionalnega prava državljanom tretjih držav, ki so v stanju hudega materialnega pomanjkanja na njenem ozemlju, prizna pravico do prebivanja iz humanitarnih razlogov.
- 49 Vendar te nacionalne zaščite ni mogoče zamenjati s statusom begunca ali upravičenca do subsidiarne zaščite v smislu te direktive, sicer bi bil kršen sistem, vzpostavljen z Direktivo 2011/95. Zato morajo predpisi, ki priznavajo to nacionalno varstvo, omogočati, da se navedena zaščita jasno razlikuje od varstva, ki se priznava na podlagi navedene direktive (glej po analogiji sodbo z dne 9. novembra 2010, B in D, C-57/09 in C-101/09, EU:C:2010:661, točki 119 in 120).
- 50 Predložitveno sodišče mora ugotoviti, ali nacionalna ureditev – na podlagi katere bi bilo pravico do prebivanja iz humanitarnih razlogov morebiti mogoče podeliti državljanu tretje države, ki je v položaju, kakršen je položaj tožeče stranke v postopku v glavni stvari – omogoča, da se status, ki izhaja iz take pravice do prebivanja, jasno razlikuje od statusa, priznanega na podlagi Direktive 2011/95.

- 51 V zvezi s tem okoliščina, da nacionalno pravo enako opredeljuje sistem, ki izhaja iz priznanja subsidiarne zaščite, na eni strani, in sistem, ki izhaja iz te nacionalne zaščite, na drugi strani, sama po sebi ne omogoča ugotovitve, da teh dveh sistemov ni mogoče dovolj razlikovati (glej po analogiji sodbo z dne 9. novembra 2010, B in D, C-57/09 in C-101/09, EU:C:2010:661, točki 119 in 120). Prav tako ni mogoče šteti, da navedenih sistemov ni mogoče dovolj razlikovati na podlagi dejstva, da je ureditev v zvezi s tako nacionalno zaščito med določbami nacionalnega prava, ki se načeloma nanašajo na zaščito, ki izhaja iz te Direktive 2011/95.
- 52 Vendar, kadar je – kot se zdi, da je v obravnavanem primeru – sistem, ki izhaja iz nacionalne zaščite, določen z isto zakonodajo, kot je ta, s katero je bila prenesena Direktiva 2011/95, in je nacionalni zakonodajalec ta sistem poleg tega opredelil enako kot sistem, ki izhaja iz subsidiarne zaščite, ni mogoče šteti, da standardi, ki priznavajo tako nacionalno zaščito, omogočajo, da se ta zaščita jasno razlikuje od tiste, ki je priznana na podlagi te direktive, če je status, ki izhaja iz tega nacionalnega sistema, poleg tega v bistvu enak statusu subsidiarne zaščite, kot je določen z Direktivo 2011/95.
- 53 Nazadnje, člen 2(h) Direktive 2011/95 določa le, da prošnja, s katero državljani tretje države ali oseba brez državljanstva izrecno zaprosi za drugo vrsto zaščite, ne pomeni prošnje za mednarodno zaščito, če nacionalno pravo dovoljuje, da se za tako drugo vrsto zaščite zaprosi z ločeno prošnjo. V nasprotju s tem, kar trdi Evropska komisija, pa ta določba nacionalnemu organu nikakor ne preprečuje, da po zavrnitvi prošnje za mednarodno zaščito prizna pravico do prebivanja na podlagi zaščite, ki izhaja izključno iz nacionalnega prava.
- 54 Glede na navedeno je treba na prvo, tretje in peto vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 2011/95 razlagati tako, da ne nasprotuje temu, da država članica državljanu tretje države prizna pravico do prebivanja iz razlogov, ki nimajo nobene zveze s splošno sistematiko in cilji te direktive, če se ta pravica do prebivanja jasno razlikuje od mednarodne zaščite, priznane na podlagi te direktive.

Drugo vprašanje

- 55 Predložitveno sodišče z drugim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 14(2) Direktive 2008/115 v povezavi z njeno uvodno izjavo 12 ter členoma 1 in 4 Listine razlagati tako, da mora država članica, ki ne more izvesti odstranitve državljanov tretje države v rokih, določenih v skladu s členom 8 te direktive, temu državljanu izdati pisno potrdilo o tem, da odločba o vrnitvi, ki se nanaša nanj, kljub njegovemu nezakonitemu prebivanju na ozemlju te države članice, začasno ne bo izvršena.
- 56 Na prvem mestu je treba spomniti, prvič, da se ob upoštevanju izjem iz člena 2(2) Direktive 2008/115 slednja uporablja za vse državljane tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na ozemlju države članice. Poleg tega, kadar se za državljanov tretje države uporablja ta direktiva, se morajo zanj načeloma uporabiti skupni standardi in postopki, ki so določeni v tej direktivi za njegovo vrnitev, in to dokler se njegovo prebivanje glede na okoliščine primera ne uredi tako, da je v skladu s predpisi (sodba z dne 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odstranitev – Medicinska konoplja), C-69/21, EU:C:2022:913, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 57 Tako mora zadevna država članica, če je bila v zvezi z državljanom tretje države sprejeta odločba o vrnitvi ob spoštovanju materialnih in postopkovnih jamstev, ki jih določa Direktiva 2008/115, izvesti odstranitev tega državljanov na podlagi člena 8 te direktive (glej v tem smislu sodbi z dne

14. januarja 2021, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Vrnitev mladoletnika brez spremstva), C-441/19, EU:C:2021:9, točki 79 in 80, in z dne 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odstranitev – Medicinska konoplja), C-69/21, EU:C:2022:913, točka 54 in navedena sodna praksa).

- 58 Na drugem mestu, člen 9 Direktive 2008/115, z odstopanjem od obveznosti izvedbe odstranitve državljana tretje države, ki mu je bila izdana odločba o vrnitvi, v rokih, določenih v skladu s členom 8 te direktive, zadevni državi članici dovoljuje ali celo nalaga, da v nekaterih primerih to odstranitev odloži.
- 59 Kot je potrjeno v uvodni izjavi 12 Direktive 2008/115, nezakonito prebivajoči državljani tretje države, čigar odstranitev je odložena, torej še naprej spada na področje uporabe te direktive. Poleg tega iz člena 14 te direktive izhaja, da ima ta državljani nekatere posebne pravice, medtem ko čaka na izvršitev odstranitve.
- 60 V zvezi s tem člen 14(2) Direktive 2008/115 državi članici, na ozemlju katere ta državljani nezakonito prebiva, nalaga, da mu v skladu z nacionalno zakonodajo izroči pisno potrdilo, da se odločba o vrnitvi, ki mu je bila izdana, začasno ne izvrši.
- 61 Ob upoštevanju zgornjih preudarkov je treba na drugo vprašanje odgovoriti tako, da je treba člen 14(2) Direktive 2008/115 razlagati tako, da mora država članica, ki ne more izvesti odstranitve državljana tretje države v rokih, določenih v skladu s členom 8 te direktive, temu državljanu izdati pisno potrdilo o tem, da odločba o vrnitvi, ki se nanaša nanj, kljub njegovemu nezakonitemu prebivanju na ozemlju te države članice, začasno ne bo izvršena.

Četrto in šesto vprašanje

- 62 Predložitveno sodišče s četrnim in šestim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člene 1, 4 in 7 Listine, v povezavi z Direktivo 2008/115, razlagati tako, da je država članica iz nujnih humanitarnih razlogov lahko dolžna priznati pravico do prebivanja, po potrebi na podlagi mednarodne zaščite, državljanu tretje države, ki je na njenem ozemlju dolgotrajno prebival brez urejenega statusa in ki tam trenutno nezakonito prebiva.
- 63 Prvič, opozoriti je treba, da je področje uporabe Listine, kar zadeva delovanje držav članic, opredeljeno v njenem členu 51(1), v skladu s katerim se določbe Listine za države članice uporabljajo samo, kadar te izvajajo pravo Unije, pri čemer ta določba potrjuje sodno prakso Sodišča, v skladu s katero se temeljne pravice, ki jih zagotavlja pravni red Unije, uporabljajo v vseh položajih, ki jih ureja pravo Unije, v drugih položajih pa ne. Kadar pa pravni položaj ne spada na področje uporabe prava Unije, Sodišče ni pristojno za njegovo obravnavo, morebiti uveljavljane določbe Listine pa same po sebi ne morejo utemeljiti te pristojnosti (sodbi z dne 19. novembra 2019, A. K. in drugi (Neodvisnost disciplinskega senata vrhovnega sodišča), C-585/18, C-624/18 in C-625/18, EU:C:2019:982, točka 78, in z dne 25. januarja 2024, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova in drugi, C-58/22, EU:C:2024:70, točka 40).
- 64 Zato je treba najprej preučiti, v kakšnem obsegu lahko položaj državljana tretje države, kakršen je položaj tožeče stranke iz postopka v glavni stvari, spada na področje uporabe prava Unije v smislu člena 51(1) Listine, nato pa ugotoviti, ali tak položaj v skladu s členi 1, 4 ali 7 Listine pomeni priznanje pravice do prebivanja temu državljanu tretje države.

- 65 V zvezi s tem je, prvič, iz navedb predložitvenega sodišča razvidno, da tožeča stranka iz postopka v glavni stvari ne izpolnjuje pogojev za pridobitev mednarodne zaščite v smislu Direktive 2011/95, tako da se ta direktiva zato ne uporablja za njen položaj.
- 66 Drugič, tožeča stranka iz postopka v glavni stvari pa – razen če bi se lahko sklicevala na drugo dovoljenje za prebivanje na bolgarskem ozemlju – spada na področje uporabe Direktive 2008/115, ker na tem ozemlju od sprejetja odločbe, s katero je bila zavrnjena njena prošnja za mednarodno zaščito, nezakonito prebiva, in zoper katero je vložila tožbo pri predložitvenem sodišču (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točki 209 in 210). Iz tega izhaja, da položaj tožeče stranke iz postopka v glavni stvari spada na področje uporabe prava Unije.
- 67 Vendar nobene določbe Direktive 2008/115 ni mogoče razlagati tako, da zahteva, da država članica državljanu tretje države, ki nezakonito prebiva na njenem ozemlju, izda dovoljenje za prebivanje. Natančneje, v zvezi s členom 6(4) te direktive, je ta določba omejena na to, da državam članicam omogoča, da iz sočutja ali humanitarnih razlogov državljanom tretjih držav, ki nezakonito prebivajo na njihovem ozemlju, na podlagi svojega nacionalnega prava, ne pa prava Unije, priznajo pravico do prebivanja (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odstranitev – Medicinska konoplja), C-69/21, EU:C:2022:913, točki 85 in 86).
- 68 V skladu s členom 51(2) Listine pa njene določbe ne razširjajo področja uporabe prava Unije. Zato ni mogoče šteti, da je lahko država članica na podlagi členov 1, 4 ali 7 Listine zavezana podeliti pravico do prebivanja državljanu tretje države, za katerega se uporablja Direktiva 2008/115 (glej v tem smislu sodbo z dne 22. novembra 2022, Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid (Odstranitev – Medicinska konoplja), C-69/21, EU:C:2022:913, točka 87). Daljše ali krajše trajanje prebivanja tega državljana na ozemlju zadevne države članice v zvezi s tem ni upoštevno.
- 69 Tretjič, čeprav državljan tretje države, ki je v položaju, kot je položaj tožeče stranke iz postopka v glavni stvari nezakonito prebiva na ozemlju zadevne države članice, prav tako spada na področje uporabe direktiv 2013/32 in 2013/33, dokler predložitveno sodišče ne odloči o tožbi, ki jo je vložila zoper zavrnitev njene prošnje za mednarodno zaščito (glej v tem smislu sodbo z dne 14. maja 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság, C-924/19 PPU in C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, točki 207 in 208).
- 70 V skladu s členom 46(5) Direktive 2013/32 pa lahko prosilci za mednarodno zaščito, razen v primerih iz člena 41(1) in člena 46(6) te direktive, ostanejo na ozemlju zadevne države članice do zaključka postopka s pravnim sredstvom, ki so ga vložili zoper zavrnitev njihove prošnje (glej v tem smislu sodbo z dne 17. decembra 2020, Komisija/Madžarska (Sprejem prosilcev za mednarodno zaščito), C-808/18, EU:C:2020:1029, točka 282).
- 71 Torej ni izključeno, da ima v obravnavanem primeru tožeča stranka iz postopka v glavni stvari, čeprav je njena prošnja za mednarodno zaščito naknadna prošnja, pravico ostati na bolgarskem ozemlju do odločitve o pravnem sredstvu, o katerem odloča predložitveno sodišče.

- 72 Vendar, kot je izrecno pojasnjeno v členu 9(1) Direktive 2013/32, taka pravica ostati na ozemlju zadevne države članice ne pomeni pravice do dovoljenja za prebivanje. Zato, in iz podobnih razlogov, kot so navedeni v točki 68 te sodbe, nobena določba Listine države članice ne more prisiliti, da prosilcu za mednarodno zaščito podeli pravico do prebivanja, ki bi presegala obseg dovoljenja ostati na ozemlju, ki izhaja iz člena 46(5) te direktive.
- 73 Vendar je treba na drugem mestu dodati, na eni strani, da morajo države članice v skladu s členom 14(1)(b) in (d) Direktive 2008/115, kolikor je mogoče dolgo zagotoviti, da se med odlogom odstranitve zadevnega državljana tretje države zagotovita nujna zdravstvena oskrba in osnovno zdravljenje ter da se upoštevajo posebne potrebe ranljivih oseb.
- 74 Poleg tega morajo države članice pri izvajanju Direktive 2008/115 spoštovati prepoved nečloveškega ali ponižujočega ravnanja, kot izhaja iz člena 4 Listine. Iz tega sledi, da morajo te države zagotoviti tudi, da državljani tretje države, ki nezakonito prebiva na njihovem ozemlju – tako dolgo, dokler ni odstranjen s tega ozemlja – ni v položaju, ki je prepovedan s členom 4 Listine.
- 75 Sodišče pa je že presodilo, da ta člen 4 ne bi bil upoštevan, če bi brezbriznost organov države članice povzročila, da bi se oseba, ki je povsem odvisna od javne pomoči, neodvisno od svoje volje in osebne izbire znašla v položaju hudega materialnega pomanjkanja, zaradi katerega ne bi mogla zadovoljiti svojih najosnovnejših potreb, kot so med drugim hrana, higiena in nastanitev, in zaradi katerega bi bilo ogroženo njeno telesno ali duševno zdravje ali bi se znašla v stanju poslabšanja razmer, ki ni združljivo s človekovim dostojanstvom (glej v tem smislu sodbi z dne 19. marca 2019, Jawo, C-163/17, EU:C:2019:218, točka 92, in z dne 16. julija 2020, Addis, C-517/17, EU:C:2020:579, točka 51).
- 76 Na drugi strani, za prosilca za mednarodno zaščito, ki mu je kot prosilcu dovoljeno ostati na ozemlju zadevne države članice, veljajo pogoji za sprejem iz Direktive 2013/33, dokler o njegovi prošnji ni dokončno odločeno (glej v tem smislu sodbo z dne 17. decembra 2020, Komisija/Madžarska (Sprejem prosilcev za mednarodno zaščito), C-808/18, EU:C:2020:1029, točke od 284 do 286).
- 77 V obravnavanem primeru, če bi LF imel takšno pravico ostati na bolgarskem ozemlju do odločitve o njegovem pravnem sredstvu, o katerem odloča predložitveno sodišče, kar mora preveriti to sodišče, bi torej morali za tega državljana tretje države veljati tudi pogoji za sprejem, ki so določeni v Direktivi 2013/33, do dokončne odločitve o tem pravnem sredstvu.
- 78 Poleg tega tudi ob predpostavki, da je upravičenost do materialnih pogojev za sprejem omejena ali odpravljena na podlagi člena 20(1)(c) te direktive, ker je prošnja za mednarodno zaščito, ki je podlaga za spor o glavni stvari, naknadna prošnja, naj bi bili s členom 20(5) te iste direktive temu prosilcu vsekakor zagotovljeni minimalni pogoji za sprejem, ki mu omogočajo dostojno življenje.
- 79 Ob upoštevanju zgornjih preudarkov je treba na četrto in šesto vprašanje odgovoriti tako, da je treba člene 1, 4 in 7 Listine, v povezavi z Direktivo 2008/115, razlagati tako, da državi članici iz nujnih humanitarnih razlogov ni treba priznati pravice do prebivanja državljanu tretje države, ki trenutno nezakonito prebiva na njenem ozemlju, ne glede na trajanje prebivanja tega državljana na tem ozemlju. Dokler njegova odstranitev ni izvedena, pa se lahko ta državljani sklicuje na pravice, ki so mu zagotovljene tako z Listino kot s členom 14(1) te direktive. Poleg tega, če ima ta državljani tudi status prosilca za mednarodno zaščito, ki mu je dovoljeno ostati na ozemlju te države članice, se lahko sklicuje tudi na pravice, določene z Direktivo 2013/33.

Stroški

- 80 Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (deveti senat) razsodilo:

1. **Direktivo 2011/95/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o standardih glede pogojev, ki jih morajo izpolnjevati državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, da so upravičeni do mednarodne zaščite, glede enotnega statusa beguncev ali oseb, upravičenih do subsidiarne zaščite, in glede vsebine te zaščite**

je treba razlagati tako, da

ne nasprotuje temu, da država članica državljanu tretje države prizna pravico do prebivanja iz razlogov, ki nimajo nobene zveze s splošno sistematiko in cilji te direktive, če se ta pravica do prebivanja jasno razlikuje od mednarodne zaščite, priznane na podlagi te direktive.

2. **Člen 14(2) Direktive 2008/115/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje nezakonito prebivajočih državljanov tretjih držav**

je treba razlagati tako, da

mora država članica, ki ne more izvesti odstranitve državljana tretje države v rokih, določenih v skladu s členom 8 te direktive, temu državljanu izdati pisno potrdilo o tem, da odločba o vrnitvi, ki se nanaša nanj, kljub njegovemu nezakonitemu prebivanju na ozemlju te države članice, začasno ne bo izvršena.

3. **Člene 1, 4 in 7 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, v povezavi z Direktivo 2008/115, je treba razlagati tako, da državi članici iz nujnih humanitarnih razlogov ni treba priznati pravice do prebivanja državljanu tretje države, ki trenutno nezakonito prebiva na njenem ozemlju, ne glede na trajanje prebivanja tega državljana na tem ozemlju. Dokler njegova odstranitev ni izvedena, pa se lahko ta državljan sklicuje na pravice, ki so mu zagotovljene tako z Listino o temeljnih pravicah kot s členom 14(1) te direktive. Poleg tega, če ima ta državljan tudi status prosilca za mednarodno zaščito, ki mu je dovoljeno ostati na ozemlju te države članice, se lahko sklicuje tudi na pravice, določene z Direktivo 2013/33/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o standardih za sprejem prosilcev za mednarodno zaščito.**

Podpisi